

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים לפני כבוד השופט רם וינוגרד

5 בספטמבר 2019

עת"מ 19-05-2663 הר שמש מושב שיתופי בע"מ נ' הממונה על חופש המידע ברשות המיסים

העותרת **הר שמש מושב שיתופי בע"מ**
ע"י ב"כ עו"ד משה הר שמש

נגד

המשיב **הממונה על חוק חופש המידע ברשות המיסים**
ע"י ב"כ עו"ד יואל פוגלמן
מפרקליטות מחוז ירושלים

פסק-דין

1. העותרת פנתה אל המשיב בדרישה כי ימציא לה את "הנוסחה/ אלגוריתם/ קוד מחשב/ תכנות" (מטעמי נוחות ייקראו אלה להלן: "התוכנה"), מכוחם הוטלו עליה עיצומים כספיים על ידי תוכנת המחשב שמפעילה רשות המיסים, וכן את התוכנה המשמשת את רשות המיסים לשלילת אישור ניכוי במקור ולעריכת קיזוזי מס. דרישה זו התבססה על הוראות חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (להלן: **חוק חופש המידע**), כאשר העותרת טוענת כי התוכנה המבוקשת היא בגדר "מידע" כמשמעו בחוק חופש המידע, וכי שעה שהוטמעו בתוכנה הנחיות פנימיות של הרשות - הרי שאלה מהוות מידע אותו על הרשות לגלות על פי החוק.

2. בתגובתו המקדמית טען המשיב כי תוכנה אינה בגדר "מידע". לעניין זה התבסס המשיב על הוראות חוק המחשבים, התשנ"ה-1995 (להלן: **חוק המחשבים**). על פי ההגדרות בסעיף 1 לחוק המחשבים הרי ש"חומר מחשב" כולל "תוכנה או מידע". "מידע" מוגדר בסעיף 1 לחוק המחשבים כ"נתונים, סימנים, מושגים או הוראות, למעט תוכנה..." [ההדגשה הוספה], בעוד המונח "תוכנה" מוגדר בחוק המחשבים כ"קבוצת הוראות המובעות בשפה קריאת מחשב, המסוגלת לגרום לתיפקוד של מחשב או לביצוע פעולה על ידי מחשב". המשיב טען כי התוכנה מושא העתירה אינה אלא פלטפורמה עליה מנוהל ומטויב המידע, ואין מקום להעבירה לידי העותרת. עוד נטען כי חילוץ המידע כרוך בהקצאת משאבים בלתי סבירה; כי מסירת המידע עלולה לשבש את התפקוד התקין של הרשות, מאחר ופרסום קוד התוכנה יפתח את הדלת "בפני גורמים עויינים העשויים לתקוף את מערכות המחשב". המשיב העלה טענות נוספות, שמהן יש להזכיר את הטענה לפיה הבעלות והשימוש בתוכנות מחשב מוגנים על ידי דיני הקניין הרוחני, ולפיכך אין מקום למוסרם לאחרים.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים לפני כבוד השופט רם וינוגרד

5 בספטמבר 2019

עת"מ 19-05-2663 הר שמש מושב שיתופי בע"מ נ' הממונה על חופש המידע ברשות המיסים

3. בתשובתה ביקשה העותרת לשכנע את בית המשפט כי ההנחיות שהוטמעו בתוכנה מהוות "מידע", וכי אין להקיש מהוראות חוק המחשבים להוראות חוק חופש המידע. עוד טענה כי אם אכן קיים קושי בביצוע העיבוד הנחוץ לצורך דליית ההנחיות מתוך התוכנה, הרי ש"ניתן פשוט להעביר לעותרת את מלוא קוד התוכנה מבלי לעבדו". העותרת טענה שהחשש לפיו יעלה בידי פצחן לחדור למחשב של רשות המיסים אם תפורסם התוכנה או חלקה הוא חשש רחוק בלבד. אשר לטענה בעניין קיומו של קניין הרוחני, השיבה העותרת כי הנחיות מינהליות אינן בגדר סוד מסחרי וכי מאחר שרשות המיסים מעולם לא ניסתה למכור את התוכנה, הרי שאין מקום לטענות בעניין הערך הכלכלי הגלום בה.

4. דין העתירה להידחות. אף אם נראה שאין מחלוקת כי בעת כתיבת התוכנה הוטמעו בה הנחיות פנימיות של רשות המיסים (כפי שעולה גם מבג"צ 1637/17 הר שמש נ' מנהל רשות המיסים, מיום 12.7.17, בפסקה 3 לפסק-הדין), אין בכך כדי להפוך את התוכנה ל"מידע" כמשמעו בחוק חופש המידע.

אכן, "המשפט רודף אחר ההתקדמות הטכנולוגית והבעיות המשפטיות שהיא מציבה, רודף ואינו משיג" (בג"צ 5870/14 חשבים ה.פ.ס. מידע עסקי בע"מ נ' הנהלת בתי המשפט, מיום 12.11.15, בפסקה י"ד לפסק-דינו של כבוד המשנה לנשיאה רובינשטיין). על בתי המשפט מוטל "ליצוק את תמצית העקרונות הקיימים, הטובים והמבוססים – לקנקנים משפטיים חדשים" (רע"פ 8464/14 מדינת ישראל נ' עזרא, מיום 21.12.15, בפסקה 1 לפסק-דינו של כבוד השופט מלצר). בדרך זו יש להלך גם במקרה זה.

אמנם, הנחיות פנימיות של רשות המיסים עשויות להיחשב כ"מידע". עם זאת, יש להבחין בין המידע לבין תוצריו החיצוניים. נצייר בנפשנו מקום בו הזמינה הרשות תכנון פנים של משרדיה על מנת שזה יעמוד בדרישות של הנחיות חוקיות. האם יהפכו המשרדים ל"מידע" אך בשל העובדה שהתבססו על מידע? בדומה, עיצוב של כלי עבודה כד שיתאים לדרישות של תקן או חוק אינן הופכות את כלי העבודה עצמו, אף אם זה – דרך משל – מבצע מלאכת חיתוך בגודל אחיד המוכתב על ידי נהלים פנימיים, לכדי עצם המערב כלי עבודה ומידע.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים לפני כבוד השופט רם וינוגרד

5 בספטמבר 2019

עת"מ 19-05-2663 הר שמש מושב שיתופי בע"מ נ' הממונה על חופש המידע ברשות המיסים

תפקידה של "תוכנה" בהקשר הרלוונטי, כפי שהובהר בחוק המחשבים, הוא להביא לביצוע פעולות על ידי מחשב. התוכנה עצמה אינה אלא כלי או פלטפורמה בהם נעשה שימוש לצרכים שונים, כפי שהוכתבו מראש על ידי מזמין התוכנה. מבחינה זו אין שוני בין תוכנת מחשב המעוצבת כך שתבצע פעולות התואמות את דרישותיו של מזמין התוכנה, לבין עיצוב מקום עבודה באופן שיתאם את דרישותיו של מזמין העיצוב ואת ההנחיות שעליו לפעול לאורך. מכאן שאף אם הנחות יסוד מסוימות שימשו לצורך הכנת תוכנה, אין פירושו של דבר שניתן לראות בקוד התוכנה עצמו כ"מידע" לצורך חוק חופש המידע או ככזה המהווה עירוב של "מידע" ו"תוכנה".

לפיכך יש לקבוע כי ה"מידע" המבוקש אינו בגדר "מידע" כמשמעו בחוק חופש המידע ומכאן שדין העתירה להידחות.

5. אם בכך לא די, הרי שעל פני הדברים נראה שאין מקום למסירת קוד התוכנה או חלק ממנו לידי גורם חיצוני מאותם טעמים של סודיות ובטיחות מידע שנזכרו על ידי המשיב. נראה שגם בטענות בעניין הקניין הרוחני יש ממש. לעניין זה לא נודעת משמעות לעובדה שרשות המיסים אינה מעוניינת למכור את התוכנה שבידה, שהרי העובדה שמאן דהו אינו מעוניין למכור את רכושו אינה מובילה למסקנה לפיה אין לרכושו ערך כלכלי.

6. לנוכח כל האמור לעיל, העתירה נדחית. בנסיבות העניין תישא העותרת בהוצאות המשיב בסכום של 5,000 ₪.

המזכירות תשלח העתק מפקס-הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, ה' באלול התשע"ט, 5 בספטמבר 2019, בהעדר.

רם וינוגרד, שופט

